

ROB RUGGENBERG

PIRATENZON

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij

2017

www.queridokinderboeken.nl

www.ruggenberg.nl

Ga voor informatie voor je spreekbeurt

of een presentatie over dit boek naar

www.piratenzoon.nl

☞ Dit boek is ook verkrijgbaar als e-book.

Copyright © 2017 Rob Ruggenberg

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij, Amsterdam.

Omslag Wil Immink

Kaart Peter-Paul Rauwerda

ISBN 978 90 451 2103 1 / NUR 283

ZEEUWS-VLAANDEREN

AUGUSTUS 1604

De wolven kwamen uit de richting van Oostburg. Daar hadden ze gedronken uit de kapotgeschoten put op de markt en nu hadden ze honger. De wolven waren lichtbruin, maar als het zonlicht op hun modderige vacht viel leken ze eerder grijs. In de leeggeroofde huizen van Oostburg was geen mens meer te bekennen, geen hap eten te vinden, dus verlieten de wolven het oude stadje en draafden ze naar het verdronken land.

Daar waar vroeger mensen hadden gelopen, langs de strandjes en op de schorren, spoelden nu en dan lijken aan, meestal van Spaanse soldaten, soms van Nederlandse matrozen, en een enkele keer ook van een burger die uit Sluis had proberen te ontsnappen en was verdronken. Het maakte de wolven niet uit. Al wekenlang vulden ze hun magen met stinkend, gezwollen mensenvlees.

Nooit eerder had dit gebied er zo wanhopig verlaten uitgezien, een verzameling doodse en kale eilandjes, die bij elke vloed onder water liepen. Alleen de ruïnes van de oude dorpskerken staken dan nog boven de golven uit. Als de eb inzette en de zee zich terugtrok, bleven de dode lichamen achter, rottend in het slijk van de krekens en de slikken.

De wolven waren niet de enigen die op de lijken aasden. In de verte rende een meisje langs de vloedlijn, op blote voeten, haar

lange rok hoog opgetrokken, haar benen wit afstekend tegen het grauw van de golven.

Als er lichamen aanspoelden wilde het meisje er als eerste bij zijn. Steeds vaker vond ze menselijke resten waar de wolven al van hadden gevreten, of waar een troep krijsende meeuwen op zat. Dan draaide ze zich om en liep ze weg. Zoiets wilde ze niet aanraken.

Daarom hield het meisje nauwlettend het getij in de gaten. Ze wachtte niet meer tot het eb was maar begon haar dagelijkse zoektocht eerder, voor de kentering, als de vloed nog niet zijn hoogtepunt had bereikt. Daardoor was ze de wolven vaak te vlug af.

Als je Kat bezig zag, knielend in het natte zand, naast zo'n gesneuvelde soldaat of verdronken zeeman, zou je denken dat het meisje haar hele leven nooit anders had gedaan dan lijken beroven. Bij de een sneed ze snel de ijzeren knopen van zijn jasje, bij een ander trok ze handig de leren laarzen van de voeten. En bij iedere dode zocht ze de zakken na of daar iets van waarde in zat.

Kat gaf de voorkeur aan Spaanse lijken, want die droegen meestal schonere kleren dan de Nederlanders. Niets was zo smerig als in een goor hemd te moeten grabbelen omdat er misschien iets op die ijsskoude borst hing – soms een zakje met munten, soms een zilveren medaillon.

Nooit meer keek ze de doden in het gezicht. In het begin had ze dat wel gedaan, maar de uitdrukkingen van die bleke gezichten bleven haar achtervolgen, tot in haar slaap toe.

Het ergste was als ze een soldaat vond die nog leefde. Dan moest ze wachten tot Splinter kwam. Die verlostte de man dan uit zijn lijden, zoals hij dat noemde. Het kwam er meestal op neer dat haar broer de keel van de soldaat doorsneed. Splinter haatte soldaten, of het nu spanjolen waren of Nederlanders.

Toen Kat dat een paar keer had gezien wachtte ze niet meer op haar broer. Als ze zo'n halfdode soldaat vond doorzocht ze snel zijn kleren en liet hem dan gewoon achter. De volgende dag was de man meestal verdwenen, meegenomen door de vloed of verslonden door de wolven. Op de een of andere manier vond Kat dat minder erg.

Vandaag liep Splinter een eind achter haar, op zijn gemak. Het rennen liet hij aan zijn zus over. Hij droeg twee lege jutezakken over zijn schouder, en achter zijn riem stak het Spaanse ruiterspistol dat Kat maanden geleden op een dode officier had gevonden.

Kat heette eigenlijk Katrijne, maar niemand noemde haar zo. Ze was bijna veertien. Waarom Splinter Splinter heette wist geen mens. De jongen was vier jaar ouder dan zijn zus. Ze hadden vaak ruzie; ze luisterde niet, ze deed nooit wat hij wilde.

De wolven zagen het lichaam het eerst – maar ze konden er nog niet bij. Het lijk lag op een hoge zandplaat. De geul tussen die plaat en het strand was smal, maar wel diep. Het terugtrekkende zeewater golfde er met hoge snelheid doorheen. Maar de wolven waren slim; ze wisten dat de geul nu snel zou opdrogen en dat ze er dan doorheen zouden kunnen. Deze prooi zou hun niet ontgaan.

De leider van de roedel* was een oude wolf met een vurig litteken dwars over zijn snuit. Zijn linkeroog was ontstoken en traande. De hele winter had hij de troep geleid, maar toen de lente aanbrak was de groep uiteengevallen. Nu had hij nog maar twee wijfjes over en drie jonge mannetjes, die hem steeds uitdaagden.

*Achter in het boek staat een woordenlijst waarin oude en vreemde woorden worden uitgelegd.

Daardoor was hij agressiever dan hij anders zou zijn geweest. En onvoorzichtiger.

Kat zag de zes stipjes in de verte en bleef staan, kromgebogen, de handen op de knieën, hijgend. Toen ze op adem was gekomen en opkeek waren de stipjes er nog steeds. Meestal maakten de wolven dat ze wegkwamen als ze haar zagen, maar nu niet. Ze keek om. Splinter liep nog steeds achter haar.

Een kille windvlaag waaide over het kale strand. Kat huiverde. Het was augustus, maar het leek wel of de zomers ieder jaar kouder werden. Ze begon weer te rennen.

Toen ze de wolven naderde aarzelde ze. Waarom liepen ze niet weg? Kat kende de verhalen over hongerige wolven die overal in Vlaanderen mensen aanvielen. Maar hier aan zee had ze dat nooit meegemaakt.

Ze keek naar het lijk op de zandplaat – dat was geen soldaat, dat zag ze zo wel. De dode lag op zijn buik. Hij was klein, hij had een vreemde gele broek aan en een roodgestreept hemd. Zoiets droegen soldaten niet en matrozen ook niet.

Kat zag dat de wolven heen en weer drentelden en haar argwanend bekeken. Ze bleef staan. Wat was er met die wolven? Kon ze niet beter weggaan? Dit lijk, met die rare kleren, zou waarschijnlijk toch niets opleveren. Of wel?

Ze spreidde haar armen, maakte zich breed en deed een sprong naar voren.

‘*Oeeeh!*’ schreeuwde ze.

Geschrokken deinsden de wolven terug, maar ze vluchtten niet weg. Ze ontblootten hun gele tanden en grauwden naar het meisje.

Kat keek om. Splinter had gezien wat er gebeurde en kwam aanhollen, terwijl hij probeerde het Spaanse pistool te laden. ‘Ga weg daar,’ riep hij.

Kat deed een paar stappen terug.

Alsof hij voelde dat het meisje bang was, kwam de oude wolf naar voren, langzaam, stap voor stap. Hij hield zijn kop laag, maar Kat zag zijn gele ogen; het ene oog glinsterde, voor het andere hing een bleke waas. Ze slikte. Haar knieën begonnen te trillen.

Achter haar knielde Splinter op het strand. Hij legde het Spaanse pistool naast zich op het zand en pakte zijn tondeldoos. Twee tellen later had hij vuur.

De wolf was nog maar vijf, zes stappen van Kat vandaan. Ze rook hem, een ranzige lucht, als van bedorven spek. Ze deed nog een stap naar achteren, en nog een. Het zweet brak haar uit, haar mond werd droog. Ze zag het rode litteken dat over de snuit van de wolf liep, ze zag zijn opgetrokken lippen, de gore vleesresten tussen zijn hoektanden, het roze speeksel dat uit zijn mondhoek droop.

Toen de oude wolf ineendoek, zijn spieren spande voor de sprong, richtte Splinter het Spaanse pistool op hem.

Knal!

Voordat de wolf de kans kreeg om te springen werd zijn schedel doorboord door een kleine loden kogel. Zijn kop knakte opzij en het dier viel om, zonder enig geluid te geven.

De andere wolven sloegen op de vlucht. Kat liet zich op het natte zand zakken en gaf over.

Terwijl Splinter zwijgend het pistool opnieuw laadde, veegde Kat het slijm van haar mond. Ze zuchtte diep en stond toen op om naar het lijk op de kleine zandplaat te kijken.

Het lijk was overeind gaan zitten en staarde hen aan.

‘Amái,’ riep Splinter, terwijl hij het pistool richtte. ‘Die man leeft nog.’

Maar het was geen man die daar op het zand zat – het was een jongen. Hij was vel over been, zo mager dat Kat bijna door hem heen kon kijken. Het was alsof zijn hoofd los op zijn nek wiebelde. Zijn wangen waren ingevallen. Ze leken wel hol, alsof hij alle lucht uit zijn mond had gezogen. Zijn gezicht en armen hadden een bronzen kleur, als van een jonge ree. Zijn zwarte haren piekten alle kanten op.

Splinter liet het pistool weer zakken. ‘Dat is geen spanjool,’ zei hij langzaam. ‘Dat is een moor.’

De magere jongen ging moeizaam op zijn knieën zitten. Hij sperde zijn ogen wijd open – ze waren groen. Het waren de wonderlijkste ogen die Kat ooit had gezien.

Ze hield haar adem in.

De jongen stak zijn dunne armen naar hen uit. De mouwen van zijn roodgestreepte hemd fladderden in de zeewind.

‘Help me,’ stamelde hij. ‘Ik heet Zain. Help me. Alsjeblieft.’

EERSTE DEEL

DE ZOON VAN
MOERAD RAÏS

‘In Salee had ik het redelijk goed en leed ik geen gebrek.’

Uit het verslag van Maria ter Meetelen uit Medemblik,
die twaalf jaar als slavin gevangenzat in Marokko

ZAIN

SALEE, AAN DE MAROKKAANSE WESTKUST

TWEE JAAR EERDER, MEI 1602

Zain was nog nooit in zijn leven zo trots geweest. Omgeven door zingende en dansende scholieren schreed hij, op zijn nieuwe roodleren muilen, door de smalle straatjes van Salee. Op zijn hoofd stond de rode wollen tulband die hij had gekregen nu hij als jongste van de Koranschool was afgestudeerd.

Zain zag niet hoe vuil de straten waren, hoe afgebladderd het blauw van de scheefgezakte huizen; hij hoorde alleen nog de stem van de onderwijzer. ‘Voor jou is een prachtige toekomst weggelegd – als Allah dat wil,’ had Hadji Salim, de oude Koranleraar, gezegd.

De vrolijke stoet trok door de slingerende straat die van de Grote Moskee naar de Poort van de Kleine Haven liep, onder de kleurige doeken door die schaduw brachten, langs de geurige kruiden en de dadels en de vijgen die er waren uitgestald, en daarna langs de schemerige winkels met zijden stoffen en edelstenen en snuisterijen. De joodse goudsmiden kwamen naar buiten om te kijken.

‘Zain is de beste leerling van onze school,’ riep een jongen die bij Zain in de klas zat.

‘Hij is door Allah uitverkoren om grote daden te verrichten,’ riep een ander.

De winkeliers lachten en zwaaiden. Zain hoorde en zag het amper. Het lawaai verdoofde hem, het was alsof hij rondliep in

een droom waarin alles mooi en geweldig was.

Nooit eerder had iemand in Salee die zo jong was als hij de hele Koran gelezen, van begin tot eind. Hele stukken kende hij uit zijn hoofd. Zain had het gevoel dat hij het laatste jaar dag en nacht had gestudeerd. Hij had wel wat gesmokkeld – sommige verzen waar hij niets van begreep had hij overgeslagen – maar dat had niemand gemerkt, zelfs de Koranleraar niet.

Honderd stappen verder, waar geen huizen stonden en geen winkeltjes meer waren, schrok hij op uit zijn droom door de stank die opsteeg uit de twee grote *matamores* die aan weerskanten van de straat lagen, in de schaduw. Dat waren diepe, donkere kelders waarin tientallen, soms wel honderden slaven gevangen werden gehouden. Meestal waren het Europeanen die op zee waren buitgemaakt en die in deze smerige holen moesten wachten tot ze werden doorverkocht, of totdat hun familie losgeld betaalde.

Zain bleef het liefst weg van die stinkende *matamores*, hoewel zijn vrienden er graag langsliepen en dan gillend van de lachstenen en viezigheid door de smalle openingen tussen de tralies smeten.

Lang geleden had hier, in een van die *matamores*, Zains moeder opgesloten gezeten. Dat was voordat hij was geboren. Zijn moeder wilde daar niet over praten, maar alle andere kinderen wisten het, en Zain dus ook.

De oceaanwind verdreef de stank, en verder ging de vrolijke stoet, in de richting van de Draadmarkt, waar de stoffenwinkels waren en de kleermakers hun werkplaatsen hadden. Hier stond ook het grote huis waar Zain woonde. De jongen keek omhoog. Op de eerste verdieping, achter dat kleine raam met die zwarte tralies en dat zware gordijn, stond zijn moeder. Hij kon haar niet zien, maar hij wist dat ze er was en dat ze door een spleetje

in het gordijn naar hem keek en trots op hem was.

Liever had hij gewild dat zijn vader hem zo zag. Zijn vader had hier moeten staan, Moerad Raïs, onverschrokken zeerover, berucht bij alle ongelovigen. Maar zijn vader was er niet – zijn vader was er nooit.

Nu zagen alleen de oude mannen die op de Draadmarkt zaten, rokend en koffiedrinkend, Zains glorie. Die mannen waren onwetenden, ze konden niet lezen of schrijven. En nu zagen ze dat Zain dat wél kon, en daarom knikten ze naar hem, met eerbied, en hij knikte terug, uit beleefdheid.

Toen ze bij de oude *karavanserai* de hoek om gingen en de stille Straat van de Verkopers van de Zijden Draden insloegen, trof een handvol kamelenpoep Zain vol in zijn gezicht.

‘Hoerenzoon! Vuile christenhond!’

De stoet kwam abrupt tot stilstand. Iedereen zweeg. Dit waren de verschrikkelijkste scheldwoorden die er bestonden. Erger kon niet.

Voor hen stond Ghalib, zoon van gouverneur El Zwawi en Zains vijand vanaf het moment dat de twee jongens elkaar kenden.

Het werd doodstil. Boven hen, hoog in de strakblauwe lucht, cirkelden de ooievaars.

Zain was kansloos. Ghalib was een kop groter dan hij, en sloeg en schopte veel harder. Al na een paar minuten lag Zain kermend in de modder, zijn nieuwe tulband vertrapt, zijn schone *djellaba* vuil en gescheurd. Het was aan de oude mannen te danken die Ghalib wegtrokken dat Zain er nog genadig van afkwam.

‘Haremrat!’ schreeuwde Ghalib, terwijl de mannen hem vasthielden. ‘Piratenzoon!’

Een van de mannen hielp Zain overeind. De jongen proefde

bloed en door zijn linkeroog zag hij niets meer. Trillend van pijn en woede ging hij staan en veegde de bruine kamelenstront van zijn wangen.

‘Smerige buitenlander,’ schreeuwde Ghalib. ‘Donder op! Je hoort hier niet. Je bent niks meer dan de zoon van een ongelovige haremhoer.’

Ghalib worstelde om zich uit de greep van de oude mannen te bevrijden. ‘Laat me los!’ In plaats daarvan grepen de mannen de jongen nog steviger vast, maar zonder hem pijn te doen – want Ghalibs vader was een man om rekening mee te houden.

Zain wankelde naar voren, tot hij vlak voor zijn vijand stond en hij hem in de ogen kon kijken. ‘Ik heb jou nooit iets misdaan,’ zei hij. ‘Het is niet mijn schuld dat je dom bent en dat je niet kunt lezen.’

Ghalib rukte aan de armen die hem vasthielden en spuugde Zain in zijn gezicht. Zain voelde hoe het speeksel langs zijn wang droop, naar zijn kin.

‘Jij...’ zei Ghalib, zwaar ademend. ‘Jij bent erger dan een varken... Jij bent een...’

Voordat iemand in de gaten had wat hij ging doen, voordat de oude mannen hem konden tegenhouden, sloeg Zain zijn tegenstander midden in het gezicht.

Iedereen hoorde iets kraken, iedereen zag hoe Ghalibs hoofd achterover knakte, hoe bloedspetters alle kanten op vlogen. Boven de boze protesten van de oude mannen uit klonk Ghalibs schelle kreet van pijn. ‘Aaaahhhhh!’

Zain draaide zich om en rende de Straat van de Verkopers van de Zijden Draden uit.

Een uur later zat Zain in zijn eentje op de rode zandstenen muur die Salee omringde. Zijn knieën waren geschaafd, zijn oog deed

zeer en nog steeds bonsde zijn hart. Waarom Ghalib zo'n hekel aan hem had wist hij eigenlijk niet. Dat was altijd zo geweest. En hij had een hekel aan Ghalib – zo was het nu eenmaal.

Zain zat vaak op deze brede muur, met de zon warm op zijn rug en met de koele zeewind in zijn gezicht. Hij keek uit over de oceaan. Daar ergens zwierf zijn vader rond, op zoek naar buit. Als zijn vader er vandaag was geweest, had Ghalib hem nooit durven aanvallen. Dan was dit voor Zain een dag van triomf geworden, en niet een van vernedering en pijn. Die ene klap die hij terug had kunnen geven maakte weinig goed. Integendeel, Ghalib zou hem nu vast nog meer last gaan bezorgen.

Hij dacht aan zijn ouders – hij had niets aan ze! Een vader die piraat was en altijd op zee rondvoer, en een moeder die stiekem christen was. Ze deed wel alsof ze islamiet was geworden, maar Zain zag soms hoe ze stilletjes tot haar christelijke god bad.

Bij het lezen van zijn Koran was hij tientallen teksten tegengekomen die aantoonde hoe slecht en verdorven zijn moeder daardoor was. Hij had haar gewaarschuwd, steeds opnieuw, maar dat had ze weggewuifd. 'Bemoei je met je eigen zaken.'

Maar dit wáren zijn zaken! Ghalib en de anderen hadden hem er vaak genoeg om uitgelachen en bespot. Zijn moeder was niks meer dan een christelijke slavin – dat wist hijzelf ook wel. Van Allah mocht het niet, maar soms wilde hij dat hij een andere moeder had.

Daarom was hij ook gestopt met de Nederlandse lessen die ze hem gaf. Wat kon hem die kikkertaal schelen, of dat koude rotland waar ze vandaan kwam? Hij wilde zijn als de anderen, gewoon van hier, en overtuigd moslim. Daarom had hij de Koran zo ijverig gelezen, van het eerste tot het laatste vers.

Hij staarde naar de horizon, waar in de verte de mast van een schip te zien was. Zoals altijd als hij een schip zag dacht hij aan

zijn vader, en hoopte hij dat zijn vader eindelijk weer eens thuiskwam. Maar de man kwam maar zelden langs, en nooit langer dan een paar weken. Als hij zijn buit had verkocht vertrok hij weer snel voor een nieuwe rooftocht.

Moerad Raïs was een van de weinige Barbarijse zeerovers die de Middellandse Zee durfden te verlaten. Dan zeilde zijn vader door de Straat van Gibraltar de brede oceaan op, waar de grote Europese koopvaardij schepen voeren, op weg naar Oost- of West-Indië: Spaanse galjoenen, Portugese karvelen, Engelse en Nederlandse fluitschepen, allemaal boordevol kostbaarheden – letterlijk voor het grijpen.

Tegen de grote zeekastelen met hun tientallen kanonnen kon zijn vader niet op, maar af en toe zat er een kleiner schip tussen, onbeschermd, met weinig bewapening. Ook die brachten goed geld op, maar het meest verdiende zijn vader aan zijn gevangenen. Aan boord van de schepen die hij buitmaakte sloeg hij iedereen in de boeien, zeelieden en passagiers, ook de vrouwen en kinderen als die er waren. Terug in Salee verkocht hij ze als slaven, of hij sloot ze op in de matamores, in afwachting van het losgeld dat hun familie moest betalen.

Maar voor zijn moeder werd nooit betaald. Ze kwam vast uit een slechte familie – voor haar hadden die vrekke christenhonden uit Nederland geen *dirham* overgehad. Twee jaar lang had ze opgesloten gezeten, en ten slotte had zijn vader de jonge vrouw zelf maar als slavine genomen. Al kort daarna bleek ze zwanger te zijn. Van Zain.

Terwijl andere kinderen in Salee werden grootgebracht met mooie sprookjes over Aladin en Sindbad en Sheherazade en vliegende tapijten, kreeg Zain van zijn moeder verhalen te horen over groene weiden, en koeien, en molens, en over ijs en sneeuw en schaatsen en andere saaie zaken die hij niet kende en die hem

niet interesseerden. Het enige dat hij had onthouden was dat de kille noordenwind in de winter dus uit het land van zijn moeder kwam. Bah!

Aan dat moedergedoe zou nu wel snel een einde komen. Hij was te oud om bij haar in de harem te wonen. Zijn vader had twee jaar geleden al gezegd dat hij weg moest bij de vrouwen. Zain hoopte maar dat hij niet naar zee hoefde en in Salee kon blijven. Binnen de stille muren van de Koranschool voelde hij zich op zijn gemak, en veilig.

Eén keer had zijn vader hem mee naar zee genomen. ‘Je bent mijn oudste zoon en ik wil trots op je zijn,’ had Moerad Raïs gezegd. Maar het leven aan boord was Zain slecht bevallen. De piraten waren ruw geweest en ze hadden rare manieren, het eten smaakte hem niet en er was niet eens een plaats waar hij vijf keer per dag rustig kon bidden. Hij was blij geweest toen ze terug waren en hij weer naar school kon.

Zain trok zijn benen op en bestudeerde zijn ontvelde knie. Toen pas zag hij de lange schaduw naast hem op de muur. Hij keek om.

Ghalib stond achter hem.

‘Ik had je zo van de muur kunnen duwen,’ zei Ghalib. ‘Misschien moet ik dat nu toch maar doen.’ Zijn stem klonk schor.

De muur was hier zes meter hoog. Beneden klotste de oceaan tegen gladde, bonkige rotsen.

Zain krabbelde overeind en ging staan. Hij kon geen kant op. Ghalib zou hem altijd te pakken krijgen. Hij deed twee stappen in de richting van de ronde toren. Misschien was daar iemand, en zou die zien wat Ghalib deed.

‘Ik ga je straffen,’ zei Ghalib. ‘Voor dit.’ Hij wees naar zijn neus. Iemand had zijn gebroken neus weer rechtgezet. Tussen de twee

neusvleugels in prijkte nu een flinke knobbel, bijna paars van kleur.

Zain slikte. Hij keek naar de ronde toren. Niemand te zien. Hij en Ghalib waren de enige twee op dit stuk van de muur. Achter hen lag een verlaten begraafplaats.

‘Ik ga je zoveel pijn doen dat je wou dat je nooit geboren was...’ zei Ghalib. Hij wachtte even, alsof hij zijn woorden meer effect wilde geven. ‘Maar nu nog niet.’ Hij spuugde een fluim op de grond.

‘Ik wil niet vechten,’ zei Zain.

‘Je hoeft nu niet te vechten, schijtbak,’ zei Ghalib. ‘Je moet meekomen. Mijn vader wil je spreken.’

Gouverneur El Zwawi zat al op hem te wachten. In de rijkversierde kamer stonden nog twee mannen: Zains Koranleraar en een grote, zware man die Zain nooit eerder had gezien. De man droeg een rood uniform, met veel goud en zilver. Hij had een tulband op en aan een riem om zijn heupen hing een mes in een schede die flonkerde van de edelstenen.

Benauwd voor wat er ging komen schoof Zain de kamer in. Ghalib bleef in de deuropening staan.

‘Weg jij,’ gebaarde de gouverneur naar zijn zoon. ‘Jou spreek ik straks wel.’

Zain bleef wachten op een smalle rand ijskoude vloertegels. Met zijn vuile voeten durfde hij niet op het mooie tapijt te gaan staan, dat vrijwel de hele vloer bedekte. Zijn knieën trilden; hij besepte dat hij ongenadig op zijn donder ging krijgen.

‘Ga zitten,’ zei de gouverneur, die hem onderzoekend aankeek. ‘Wil je muntthee?’

De gouverneur bood hem théé aan? Wat was er aan de hand?

‘Dit is meneer Cemal,’ zei de gouverneur. ‘Hij komt uit Istan-

boel.' De grote man draaide zich om en keek Zain aan. Cemal betekent zoiets als 'mooi gelaat', maar Zain had nog nooit zo'n lelijke man gezien. Het gezicht van meneer Cemal zat vol putjes en littekens en zijn rechteroor was half verdwenen, maar hij had vriendelijke bruine ogen boven een grijze snor.

Glimlachend schonk de Koranleeraar de thee in. Zain ging op zijn hurken zitten en legde zijn handen op zijn knieën. Hij durfde het theeglas niet van het tafeltje te pakken, want dan zouden de drie mannen zien hoe zijn handen trilden. *Istanboel?* Hij greep niet wat die Turk hier deed.

'Ik hoor dat je nogal goed bent, op school,' zei meneer Cemal. Hij sprak met een accent dat Zain nooit eerder had gehoord.

Zain knikte. 'Ja, *sidi*,' fluisterde hij. 'Ja, heer.'

'Je bent wel erg jong om zo geleerd te zijn,' zei meneer Cemal.

Zain sloeg zijn ogen neer en zei niets.

'Hij is de beste die ik ooit op mijn school heb gehad,' zei de Koranleeraar.

'Bemoei je er even niet mee,' zei de gouverneur.

'Hm,' zei meneer Cemal. 'Vertel me maar eens: waarom staat Allah de Barmhartige toe dat er duivels zijn, die mensen verleiden tot slechte daden?'

'Hè?'

'Versta je me niet, of begrijp je me niet?' De stem van meneer Cemal klonk ineens streng.

Achter hem vormde de Koranleeraar met zijn mond geluidloos een woord.

Zain keek van meneer Cemal naar de Koranleeraar en terug.

Wantrouwig draaide meneer Cemal zich om. 'Niet voorzegen!' gebood hij.

'Nee, natuurlijk niet,' zei de Koranleeraar haastig. 'Maar hij weet het heus wel.'